

ЧЕРВЕНОГУШИТЕ ГЪСКИ

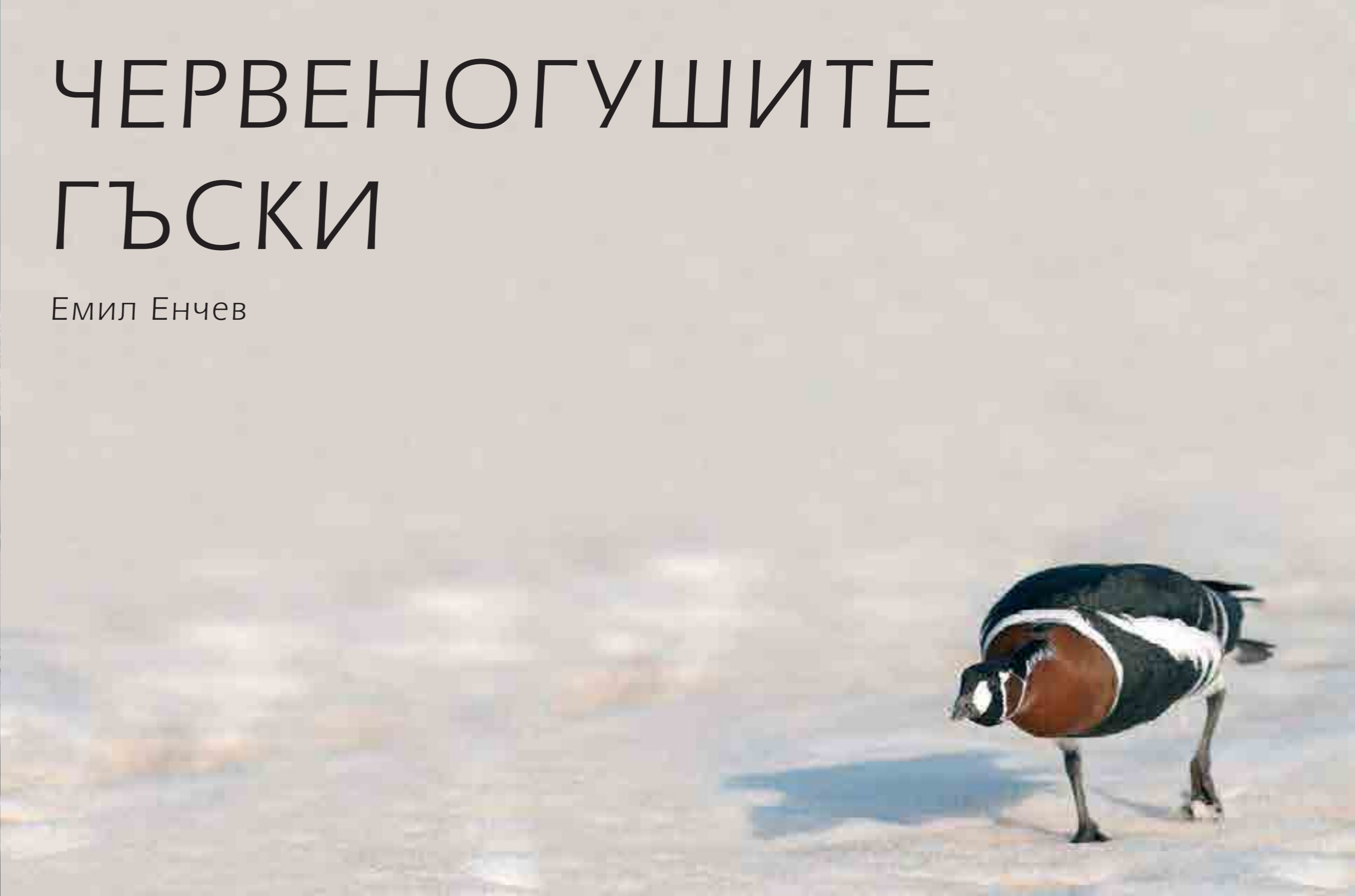
Емил Енчев

ЧЕРВЕНОГУШИТЕ ГЪСКИ

Емил Енчев

ЧЕРВЕНОГУШИТЕ ГЪСКИ

Българска, първо издание

Автор на текста и фотографиите:

Емил Енчев (e-mail: egreza@abv.bg)

Редактори:

Юлия Джакова

Нели Арабаджиева

Оформление:

Любомир Андреев

С благодарност към

Vas van den Voogaard дарил снимките на стр. 6 и 7,

Добромир Домусчиев съдействал при полевата фотографска работа

Полиграфическа реализация:

НЕО Арт – Силистра

Издава: **СНЦ „Зелени Балкани“**, Пловдив, 2011

© **Емил Енчев**, текст и фотографии, 2011

© **СНЦ „Зелени Балкани“**, издава, 2011

www.greenbalkans.org

Всички права запазени

Изказаните в книгата гледни точки, отразяват позицията на автора и не следва да се разглеждат като такива на донорите или други страни, свързани с настоящото издание.

с подкрепата на:

EURO NATURA

Фонд за Европейско природно наследство

EAF
ECONET
ACTION
FUND

Фонд за действие „Европейска екологична мрежа“

Франкфуртско зоологическо дружество

Комитет против убийството на птици

ISBN 978-954-9433-13-5

Дивите гъски. Чуваме ги високо над нас в тъмното зимно небе. Пристигнали са от далеч, те са наши гости.

За тях знаем, че обитават места богати на сладководни басейни и обширни открити пространства. Растителноядни са. Предприемат сезонни миграции на дълги разстояния и извън разможителния сезон се събират на големи ята.

Девет вида диви гъски обитават Европейския континент, като пет от тях обичайно се срещат и в България.

Сива гъска /*Anser anser*/

От дивите гъски, срещащи се в Европа единствено този вид гнезди в България. Тя е сред най-едрите представители от групата. От нея преди около 4000 години е произлязла днешната европейска домашна гъска. До средата на миналия век хиляди птици са гнездили в Дунавските блатата, както и в някои блатата във вътрешността на страната. Днес не повече от 15 двойки отглеждат своите малки сред тръстиките на езерото „Сребърна“, Дуранкулашкото езеро и остров Белене. Броят на зимуващите сиви гъски у нас най-често варира от сто до хиляда.

Посевна гъска /*Anser fabalis*/

Посевната гъска гнезди в северните части на Европа и Азия. В тайгата тя загнездва през началото на май, а в по-северната и студена тундра едва през юни. Броят на размножаващите се двойки е около 400 000, като прогресивно намалява. Само отделни птици зимуват у нас.

Малка белочела гъска /*Anser erythropus*/

Естественният ареал на малката белочела гъска е много голям – от тундрата на Норвегия до руския Далечен Изток. При Чукотка са останали едва около 10 000 размножаващи се двойки. Този брой продължава да намалява, което поставя вида в групата на силно застрашените от изчезване видове. Всяка зима ограничен брой малки белочели гъски зимуват и в България, придвижвайки се с многочислените ята на голямата белочела гъска. Приликата между двата вида е голяма и те са трудно различими особено при лоши метеорологични условия и намалена видимост, рано сутрин или при смрачаване.

Голяма белочела гъска /*Anser albifrons*/

Тя е най-многобройният вид от водоплаващите птици, зимуващи в страната ни. Тя е и единственият вид гъска включен в списъка на ловните видове у нас. Гнездовищата ѝ са в тундрата на Европа, Азия и Северна Америка. В България всяка зима долитат между 100 000 и 400 000 птици. Най-предпочитани от тях са обширните сладководни басейни в близост до житни посеви. Такива места са поречието на река Дунав и язовирите в пониските части на страната. Обикновено представителите на останалите по-малобройни видове зимуват и се придвижват заедно с многочислените ята на голямата белочела гъска.

Червеногуша гъска /*Branta ruficollis*/

Видът принадлежи към род *Branta* на семейство Патицови (*Anatidae*). С дължина на тялото до 57 см, размах на крилата около 122 см и тегло до 1,5 kg, тя е най-малката по размер сред останалите видове гъски. С характерното си красиво оперение трудно може да бъде обърквана с другите.

Птиците от този вид гнездят единствено в тундрата на Западен Сибир и то само на най-северните полуострови – Таймир, Ямал и Гидан. Образуват моногамни двойки. Макар и да няма съществена разлика в оперението на двата пола, мъжките са по-едри, а женските имат по-нежни черти.

Размножителният период започва в средата на юни. Червеногушите гъски най-често образуват малки колонии от 5 до 15 двойки. За гнездене избират сухи, издигнати, огледни места в непосредствена близост до реки и езера.

Гнездото е положено директно на земята. Подготвената от женската ямка се запълва грижливо с треви, мъхове, лишей и се допоставя със специално събрани за целта пухови пера. Броят на яйцата е между три и шест. Мъти само женската, която рядко и съвсем за кратко се отдалечава от гнездото, за да се храни. Мъжкият, както при другите видове гъски, не мъти, но охранява територията, както от хищници, така и от недоброжелателни съседи от същия вид. Интересен факт е, че този вид строи гнездата си в близост с гнездящи грабливи птици, като сокола скитник, северния мишелов и полярната сова. Самите грабливи птици никога не ловуват близо до гнездата си и на практика не безпокоят гъските, а в същото време пропъждат от тези територии потенциално опасните хищници. След около 25 дни мътенен се излюпват малките, които скоро биват отвеждани до най-близкия водоем. Основната храна на младите и възрастните гъски е растителна, като само малка част от менюто на малките може да включва и насекоми. В края на юли и началото на август възрастните птици подменят част от перушината си (линеят) и в този период не могат да летят за около 15–20 дни.

В средата на септември червеногушите гъски предприемат миграция към зимните си убежища. Преди шейсетте години на миналия век по-голямата част от тях са зимували по западното крайбрежие на Каспийско море. Само отделни птици и малки групи са долитали през зимата на територията на България и Румъния. След този период поради подмяна на житните посеви с памук и други хранително непригодни за гъските култури, цялата популация е била принудена да търси нови подходящи за презимуване места. Така започва масовата миграция на този вид по западното черноморско крайбрежие достигайки до Гърция и Турция. След няколко години „проучване“ на различни места птиците избират териториите около делтата на река Дунав, няколко езера в румънска Добруджа и езерата Дуранкулак и Шабла в България. Броят

на долитащите червеногуши гъски е в пряка зависимост от климатичните условия – колкото по-ниски са температурите на север толкова вероятността за струпване на по-голям брой птици в тези райони е по-голям. През студентите зими на 1996/97 и 1999/2000 година броят им край българските езера надхвърля 60 000, което е по-голямата част от популацията на вида, изчислен тогава на около 87 000 птици. Тези впечатляващи цифри стават повод за национална гордост и същевременно повод за тревога. Когато индивидите от даден вид са съсредоточени на едно място, тогава популацията се счита за силно уязвима. Ситуацията с гостуващите в страната ни червеногуши гъски е типичен пример за това. Появата дори само на един неблагоприятен фактор

може да доведе до понижаване на репродуктивността и дори до гибелта на голяма част от индивидите, съответно до унищожаването на основната популация. Това би било решаващ фактор за изчезването на вида.

През периода 2005–2008 в резултат на нови по-мащабни проучвания, броят на съществуващите птици е изчислен на около 40 000 (източник: <http://www.brantaruficollis.org/>). Все още не са известни причините за изчезването на повече от половината популация. През последните няколко години броят на червеногушите гъски, зимуващи в България, също е намалял до едва няколко хиляди птици.

В средата на юни все още големи снежни ивици покриват арктическата тундра – безкрайна плетеница от мочурища, потоци, реки, езера, които изпъстрят каменистата, дива земя. След отдръпването на снега се появява шарен килим от лишеи, мъхове и треви.

В разгара на лятото слънцето изобщо не залязва и всичко живо се възползва от топлината и светлината на безкрайния ден. Въпреки това температурите обикновено не надхвърлят 15° С, а понякога дори спадат под нулата и вали сняг.

Това е родината на червеногушата гъска. Птиците току-що са пристигнали и вече започват строежа на своето гнездо. То е на възвишение с изглед към шумящата наблизо река. Съвсем наблизо, в основата на малка скала е и гнездото на двойка соколи мътещи вече своите яйца. Гъшето гнездо, изградено от сухи треви, мъхове и тъмно сив пух успешно предпазва яйцата от студената земя. Родителите са силно привързани към малките и не напускат гнездото, когато човек ги наближи. В този период гъските могат дори да бъдат докоснати.

В края на юли успешите да излюпят двойки вече са извели сиво-жълтите си гъсета в близката река. Малките от няколко гнезда се събират в „детска градина“, пазена от групата възрастни птици. Всички гъски сега са по-предпазливи и при опасност умело се гмурват във водата.

В средата на септември младите червеногуши гъски, наскоро усвоили полета, водени от възрастните, политат на юг. Обширните разливи в близост до делтата на река Об, в Западен Сибир, са първа спирка за почивка, където малките ята от няколко десетки птици се обединяват в по-големи групи. Дългият и опасен маршрут продължава покрай източните склонове на планината Урал, пресича Западносибирската равнина и Тургайското плато, достигайки до Тургайската низина в Казахстан. Така, след няколко почивки, в началото на октомври гъските се установяват в равнинните територии на Русия и Казахстан, северно от Аралско море. На това място те се присъединяват към многохилядните ята от големи белочели гъски, избрали закрилата на ширналите се нивя, дива степ, реки, езера и блата. Оттук, преди настъпване на зимните студове, дивите гъски ще предприемат следващия дълъг полет – на югозапад към делтата на река Дунав и езерата Дуранкулак и Шабла в България.

В най-североизточната част на България, до самия морски бряг и на 6 км от границата с Румъния се намира езерото Дуранкулак. Десет километра по на юг и отново до морския бряг са разположени Шабленско езеро и Шабленска Тузла (наричани още Шабленски езерен комплекс). Тези езера са добре запазени сладководни лимани, поддържащи нивото си основно чрез подпочвени карстови води. Природата не се е скъпила, създавайки красота отменящи се форми и цветове. Големите открити водни пространства са съчетани с обширни тръстикови полета, заливчета, ръкави и плитчини, застлани с водни растения. Наносни пясъчни коси широки стотина крачки са разделната ивица между водите на морето и езерата. Останалите езерни брегове опират в плодородната Добруджа, откъдето започват просторни обработваеми поля, ширнали се до хоризонта и продължаващи след него. Тъмна земя, богата и щедра, преливаща в различни багри през сезоните.

От югозападните брегове на Дуранкулашкото езеро в посока село Ваклино е запазена ивица камениста необработваема земя, останала такава каквато е била и в древността – голи, открити пространства населени с интересни степни видове растения и животни, напълно различни от обитателите на езерото.

Отново там, до езерните брегове, са открити следи от хора, населявали това място преди шест хиляди години. Живеели са в хармония с природата, строили са жилища и са се занимавали със земеделие, лов и риболов. И днес земеделието и риболовът са важен поминък на местните хора. Неотдавна се е появила и нова възможност за препитание – екологичният туризъм.

Месец декември. Слънчев, спокоен ден, дори върховете на тръстиките не помръдват. Езерната вода е бистра, синя и искряща. Само морето пулсира – равномерно и далечно. По обед се долавят далечни и постепенно усилващи се птичи гласове. От север в дълги редици долитат гъските. Ято след ято, след ято. Първи са големите белочели гъски, които със силни подвиквания стремглаво се спускат и кацат в центъра на Дуранкулашкото езеро. Следват ги ята червеногуши гъски, обаждайки се с по-тънки и звънливи гласове. Прелитат няколко пъти над езерото и се присъединяват към белочелите. Птиците утоляват жаждата си и се къпят с видимо удоволствие, като енергично разплюскват с криле водата. Отделните подвиквания вече са неразличими – слели се в мощен хор от десетки хиляди гласове.

Минава вече час, а цялата еуфория не стихва. Внезапно гъските започват да излитат. Големи шумни ята бързо се издигат в синьото небе. Следват ги още и още групи, и всички отлитат на запад. Птиците изчезват зад хоризонта. Езерото отново утихва.

Едва след залез слънце, край тъмните брегове отново се чуват гласове. Скоро небето „завира“ от звуци и над тръстиките се чува свистене и пляскане на хиляди криле. Минава половин час преди всички гъски да кацнат отново в средата на езерото. Постепенно звездите се сгъстяват и приближават, а мястото приютило птиците няма да утихне през цялата нощ, огласяно от тяхното непрестанно „бъбрене“.

Тръстиките лениво се поклащат, но хората от близкото село вече знаят – щом гъските са пристигнали, скоро предстоят студени и ветровити дни.

За оцеляването през зимата червеногушите гъски имат нужда от няколко важни условия: достатъчно растителна храна – посеви на зърнено-житни култури; обширни площи, където могат да пашуват и да наблюдават от разстояние за потенциални опасности, големи водоеми с прясна вода за пиене и къпане, които същевременно да осигуряват сигурност и спокойствие за нощуване. Районът на езерата Шабла и Дуранкулак е от малкото запазили се места, предлагащи тези условия.

Поведението на зимуващите тук гъски е трудно предвидимо, което е и част от начина им за оцеляване, но все пак техният живот има определен ритъм. Те напускат езерата по изгрев слънце и отлитат до житните ниви, където се хранят и почиват. По обед се връщат обратно, за да утолят жаждата си и за да се къпят, след което прелитат отново към посевите. За нощувка в езерата се завръщат едва след залез слънце.

Около обяд е време за водопой и къпане. Възторжените викове, стремителното кацане и пляскането с криле са истински спектакъл.

През голяма част от времето по-малобройните червеногуши гъски пашуват, смесени с по-многочислените ята на големите белочели гъски. Когато хиляди птици са заедно, винаги има стотици бгящи за опасности очи.

Само преди няколко дни тази нива е била ярко зелена от пониците на зимната пшеница, но пашуващите гъски се хранят със зелените листа на растенията. Това обаче не вреди на посевите, дори напротив, откъсването на надземната част води до процес наречен братене, който е предпоставка за по-високи добиви. Пребиваването на птиците в нивите води и до естествено наторяване на почвата.

Макар листата на поникналите жита да са основна храна за гъските, ожънатите, но все още неизгорани царевични ниви също ги привличат в търсене на по-калорична храна.

Когато по нивите има сняг, той може да осигури нужната вода за пиене. В такива периоди гъските могат да пропуснат обедните полети до езерата.

Червеногушите гъски имат впечатляващ стил на летене. Птиците от цялото ято успяват да летят близо една до друга в изумителен синхрон. Движейки се по този начин всички те сякаш са кълбо с бързоменяща се форма и посока. Понякога това странно същество лети толкова близо до земята, сякаш се слива с нея, а в следващия миг се издига рязко нагоре наподобяващо торнадо. Наблюдавайки отдалече такава група птици, тя лесно може да бъде припозната с едни други виртуози на полета – скорците.

При температури под нулата и трайно застудяване повърхността на езерата замръзва почти изцяло. Изключения правят само малките участъци, където водоплаващите птици непрекъснато са в движение, и така осигуряват циркулиране и незамръзване на водата.

Водна кокошка /*Fulica atra*/

След дълги ледени нощи, изтощените клатушкащи се по леда птици са обичайна гледка. Много от тях не успяват да преодолеят студа и глада. Лициси, чакали, кучета, и грабливи птици се грижат трупове скоро да изчезнат.

Макар и не всяка зима, има периоди, когато природата поставя на изпитание силите за оцеляване на хиляди животни до краен предел. Температури до -30°C , съчетани със силен вятър и снеговалеж, създават неузнаваеми гледки сред морето, езерата и полето.

На 27 Януари 2006 г. морето край Шабла бе замръзнало в зоната на прибоя, образувайки ледена стена дебела няколко метра. Същински арктичен пейзаж.

Група млади морски орли се опитват да уловят някоя от ранените или омърлушени птици. В този случай гъските проявиха типичната за тях съобразителност и се придвижиха по-близо до фотографа, когато хищниците не се осмелиха да доближат.

Януарско утро. Хоризонтът просветлява. Лек ветрец иде от север, чист и щипещ. Сред тръстиките и малките крайезерни горички се движат човешки силиуети. Единични птици летят в здрача. Следва взрив от криле и шоуто започва. Шумът от криле и гласове се слива в гигантска сива вълна, издигаща се и връхлитаща бреговете. Единични изстрели, последвани от нови и нови. Стреля се навред. Птиците се стремят да се издигнат нависоко. В близката нива с плясък падат тела. Няколко птици са само ранени и се мятат сред заледената земя. Ръце трескаво ги улавят и с умело рязко движение чупят вратове им. Пет белочели гъски изчезват в чували, а една червеногуша е метната в близките храсти и посипана с шума. Разпилени ята се вият в здрача, издигат се нагоре и политат към полето. Езерото отново утихва. Повечето гъски се оттеглят на десетки километри навътре в Добруджа – в търсене на храна и спокойствие. Денят е студен и ясен, а хората с пушки предпочитат мъгливите дни и здрача, когато птиците са по-уязвими. Затова повечето ловци се прибират да почиват. Най-големите мераклии продължават с преследване по нивите – все нещо ще прелети край тях.

Появяват се и туристи. Дошли са отдалече, грабнали бинокли и телескопи, за да видят уникалните ята червеногуши гъски. Слизат от микробуси, разпъват триноги. Надяват се да видят по-отблизо красивите птици – не и днес. Може би на следващия ден ще е по-спокойно и ще успеят.

Денят преваля. Цветовете се менят, езерните води грейват в оранжево и слънцето скоро изчезва зад хоризонта. Студен вятър озъва тръстиките. Чува се грохота на морето. Смесват се сенките, а хората с пушки отново са заели позиция.

Вече е тъмно, когато птиците долитат. Посрещат ги изстрели насочени нагоре – към силните викове, бързите силиуети и звездите. Някои се приземяват в езерото, но повечето го подминават и отлитат навътре в развълнуваното море, където нощта ще е дълга и трудна, но ще са далеч от най-големите си врагове – хората с пушки.

През февруари ловът на водоплаващи птици е забранен и още през първите дни на месеца поведението на гъските се променя. Те са по-спокойни, летят по-ниско над земята и предпочитат да пашуват в най-близките до езерата житни ниви. Потенциалната опасност от хищници и браконieri ги кара да са подозрителни към всеки пожелал да ги наближи на по-малко от 200 м, след което всички шумно излитат.

Спокойствието позволява на гъските да натрупат телесни и енергийни запаси, жизнено важни за предстоящия им дълъг път.

През февруари е началото на техния размножителен период. Еуфорията сред червеногушите гъски е най-забележима. Те сформират свои „чисти“ ята, които се придвижват независимо от останалите видове гъски. Перчене, гърлени песни с проточени шии, прогонване на съперниците и красиви виртуозни полети на малки ята от тези птици са красив дар за пожелалите да ги видят.

Птиците се възползват от близостта на езерата и сега могат да ги посещават по-често и да остават във водата по-дълго.

В последните дни на месеца, след по-трайно затопляне все по-малки ята се завръщат в оградените с тръстика води. Скоро и те ще си заминат, следвайки силата на размножителния инстинкт.

Малко преди изгрев слънце,
както много други предишни дни
червеногушите гъски кацат сред нивите.
Но този ден те са по-неспокойни и
скоро всички отново литват.
Голямото ято от няколко хиляди птици
се разделя на по-малки групи.
Птиците летят бързо и в изумителен синхрон,
издигат се и се снишават,
стремително рисувайки форми
в простора на Добруджа. Красиво е.
Спектакълът продължава около час,
след което по-голямата част от тях
поемат на север и изчезват зад хоризонта.
Предстои им да изминат над 6000 километра
преди да достигнат своята крайна цел.

Освен за дивите гъски, езерата предлагат убежище и на богат и разнообразен растителен и животински свят.

По отношение на видовото разнообразие на риби (17 вида уловени в Дуранкулашкото езеро и 23 в Шабленския езерен комплекс), от които някои се срещат единствено тук, тези езера са сред най-ценните слаководни басейни в страната. Досега в тях и техните околности са установени седем вида земноводни и осем вида влечуги. Богатството от риби и земноводни, и обширните тръстикови масиви създават условия за живот на устойчива популация от видри. Понякога видрите преминават по пясъчната ивица и навлизат в морските плитчини.

Районът осигурява подслон и храна на птиците поели по един от главните европейски миграционни пътища, наречен Виа Понтика. До момента над 250 вида птици са наблюдавани тук.

Индийско шаварче /*Acrocephalus agricola*/

Шабленският езерен комплекс е най-югозападната точка на разпространение и гнездовище на индийското шаварче. През пролетта и лятото значителен брой западни туристи природолюбители пътуват дотук за да видят тази птица.

Белоока потапница /*Aythya nyroca*/

Около 30 двойки от този застрашен от изчезване вид гнездят в езерата Дуранкулак и Шабла.

Малък корморан /*Phalacrocorax ruficeps*/
Между 300 и 1000 птици от този световно застрашен Вид мигрират и зимуват на територията на езерата.

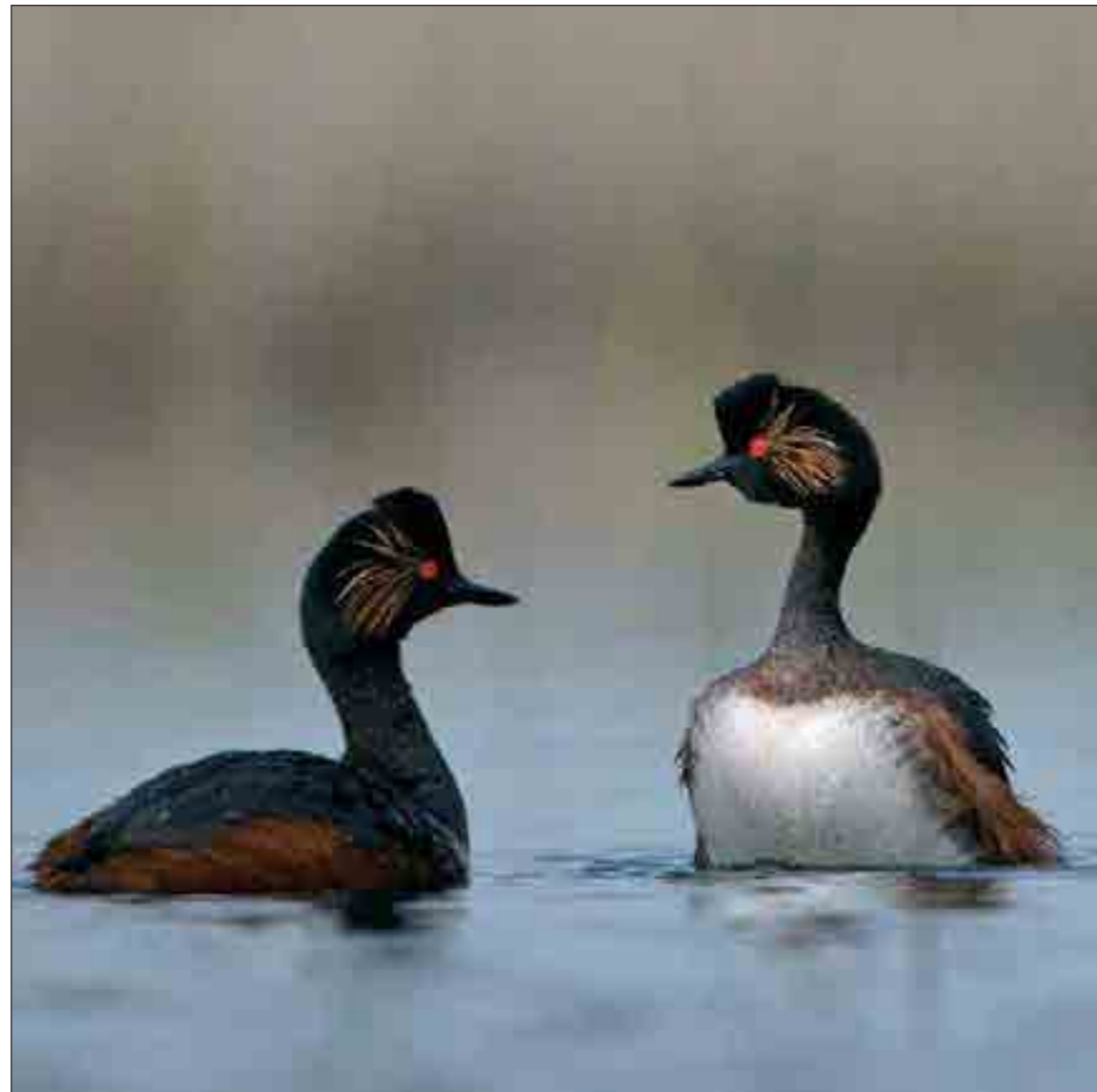
Жълтоуха водна змия /*Natrix natrix*/

Царски пъстролет /*Anax imperator*/

Гривеста чапла /*Ardeola ralloides*/

Черноврат змурец /*Podiceps niglicollis*/.
Яркото брачно оперение на птиците, внася допълнителен колорит в пролетната атмосфера на езерата.

Блатна перуника /*Iris pseudacorus*/.
Ярките жълти цветове на растението са характерни за езерата и блатата.

Златистите булки /*Pluvialis apricaria*/.
са сред многобройните мигранти по Добруджанския бряг.

Тръстикова овесарка /*Emberiza schoeniclus*/.
За тази птица България се явява най-южната граница на гнездовия ареал.

Земерогно рибарче /*Alcedo atthis*/.
Ярките сини и оранжеви тонове на оперението на птиците са характерни за езерата и блатата.

Голяма водна жаба /*Rana ridibunda*/.
Гласовитите мъжки са заели позиции из жабуняка още при първите признаци на запролетяване.

Суха, камениста земя, покрита с прегорели от слънцето треви и тръни. Така изглеждат остепените земи около Дуранкулашкото езеро през значителна част от годината. С настъпването на ранната пролет този изглед се променя. През април и май се разстила пъстър килим от пролетни цветя, сред ярко зелени треви и скали, покрити с оранжеви мъхове. Цяла пролет, от утро до залез, степта се оглася от хиляди птичи гласове. Малки скрити същества притичват сред тревите. Всеки е отгaden на собствения си живот, участвайки в една чудна обща еуфория.

Дебелоклюна чучулига /*Melanocorypha calandra*/.
Тя е сред най-едрите и най-гласовитите представители от семейството на чучулиците. Типичен степен обитател, който остава в крайезерните земи и през зимата.

Теснолистен божур /*Paeonia tenuifolia*/.

Пчелояд /*Merops apiaster*/.

Типичен изглед от Добруджанската степ в средата на месец април

Див заек /*Lepus capensis*/.
Рядко попадение за раннобудни
фотографи – брачни игри
на дългоушковците.

Пъстър пор /*Vormela peregusna*/.
Добруджанската степ е последния
бастион на този рядък и
симпатичен бозайник у нас.

Черноглава овесарка
/*Emberiza melanocephala*/.
Една от малкото европейски птици
предпочитащи да зимуват в Азия, а не в
Африка. Едва пристигнал на родна земя,
всеки мъжки индивид избира своя
гнездова територия и самоотвержено
я брани с песен.

Щедра е природата край езерата.
Тук всеки има какво да вземе,
както и да даде.

Сирийска чесновница /*Pelobates syriacus*/.
Районът на езерата е подходящ дом за този уникален
представител от групата на земноводните.

В миналото дивите птици и други животни са били основен източник на храна за човека. Тогава ловът е бил от първостепенно значение за оцеляването. Постепенно, стремежи се към наличие на сигурно препитание, хората завзели естествените пасища, езера и блата, обитавани от гъските. Днес повечето местообитания на тези птици са превърнати в обработваеми земи, други са замърсени и изоставени или покрити със сгради и съоръжения.

Чрез своята адаптивност, някои водоплаващи птици, като голямата белочела гъска, са се приспособили към новите условия и все още имат голяма численост и устойчиви популации. Но за съжаление това не е така с останалите видове.

След като са прогонени от района на Каспийско море, червеногушите гъски все пак успяват да открият нови места, съответстващи на техните нужди. Такива са езерата Дуранкулак и Шабла, и земите около тях.

Пропътували хиляди километри, преодолели студа и глада, последните ята от този вид пристигат при езерата, където вместо нужните почивка и спокойствие ги посрещат смъртоносни изстрели. По тях се целят хората, подчинили и преобърнали всичко в стремежа си за по-добра храна и все повече блага и забавления.

- Червеногушите гъски са световно застрашен от изчезване вид, който е абсолютно забранен за преследване и убиване, но стрелбата по големите белочели гъски на практика е и стрелба и по червеногушите гъски.

- Ловът на гъски е най-успешен и най-практикуван при намалена видимост.

- Значителен брой хора с пушки стрелят по водоплаващите птици извън регламентираното за това време и места.

- Въпреки, че известен брой червеногуши гъски биват ранявани и убивани по погрешка, това не е най-голямата предпоставка за изчезване на вида. Всъщност големият проблем се нарича **СТРЕС!**

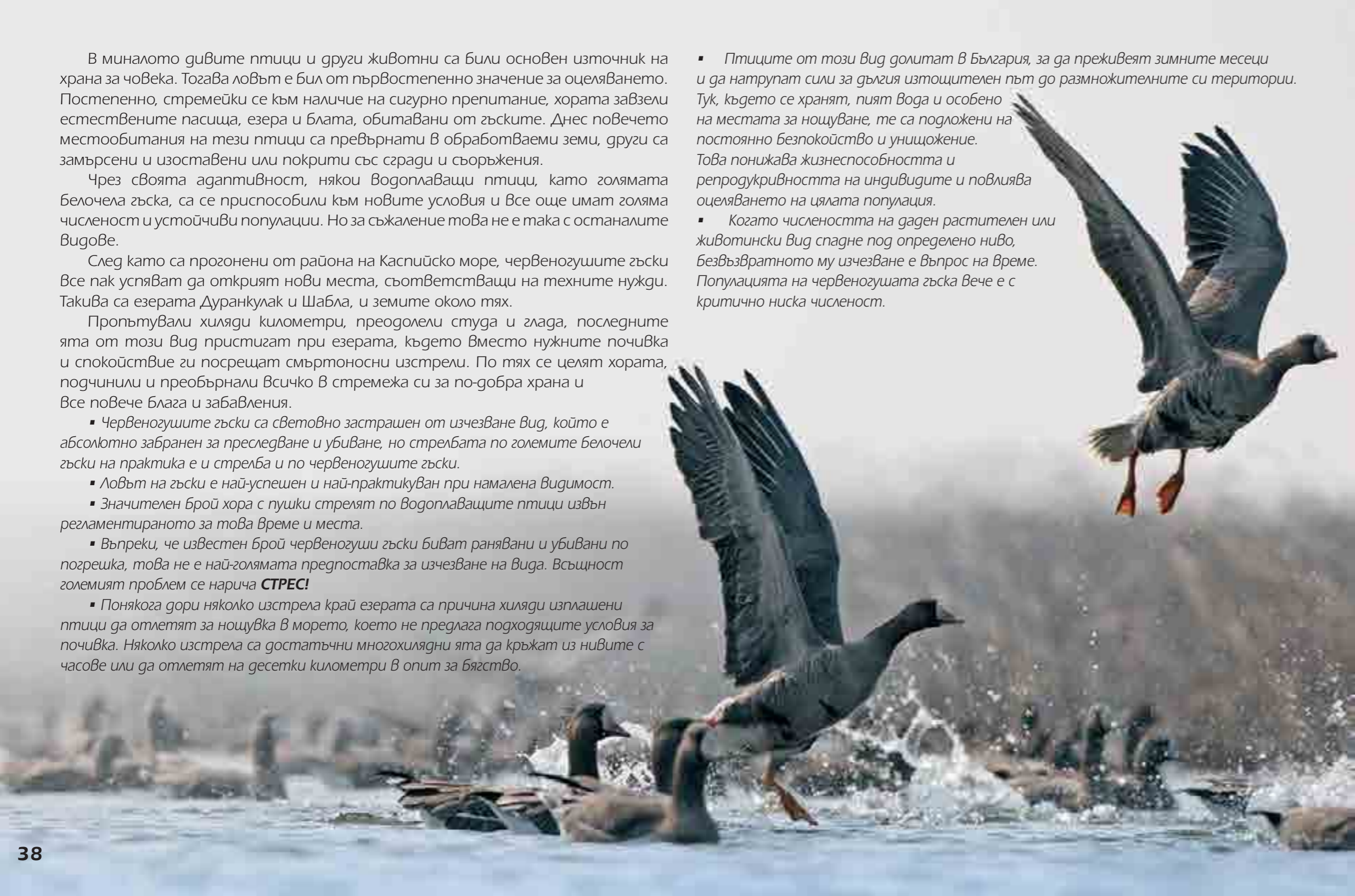
- Понякога дори няколко изстрела край езерата са причина хиляди изплашени птици да отлетят за нощувка в морето, което не предлага подходящите условия за почивка. Няколко изстрела са достатъчни многохилядни ята да кръжат из нивите с часове или да отлетят на десетки километри в опит за бягство.

- Птиците от този вид долитат в България, за да преживеят зимните месеци и да натрупат сили за дългия изтощителен път до размножителните си територии.

- Тук, където се хранят, пият вода и особено на местата за нощуване, те са подложени на постоянно безпокойство и унищожение.

- Това понижава жизнеспособността и репродуктивността на индивидите и повлиява оцеляването на цялата популация.

- Когато числеността на даден растителен или животински вид спадне под определено ниво, безвъзвратното му изчезване е въпрос на време. Популацията на червеногушата гъска вече е с критично ниска численост.

Унищожителното поведение на хората, прикрито от оправдания с различни имена – традиции, инстинкт, спорт, хоби, е на път да се окаже решаващо за заличаването на поредния вид.

Трябва ли да чакаме това да се случи?

Червеногушата гъска има нужда от нашата помощ!

За целта е нужно прекратяване на всякакъв вид лов в околностите на Дуранкулашкото и Шабленско езеро в периода на зимуване.

Подобна практика е доказала своя положителен резултат по отношение на други застрашени видове в редица европейски държави. В случая забраната е необходимото разумно и отговорно решение.

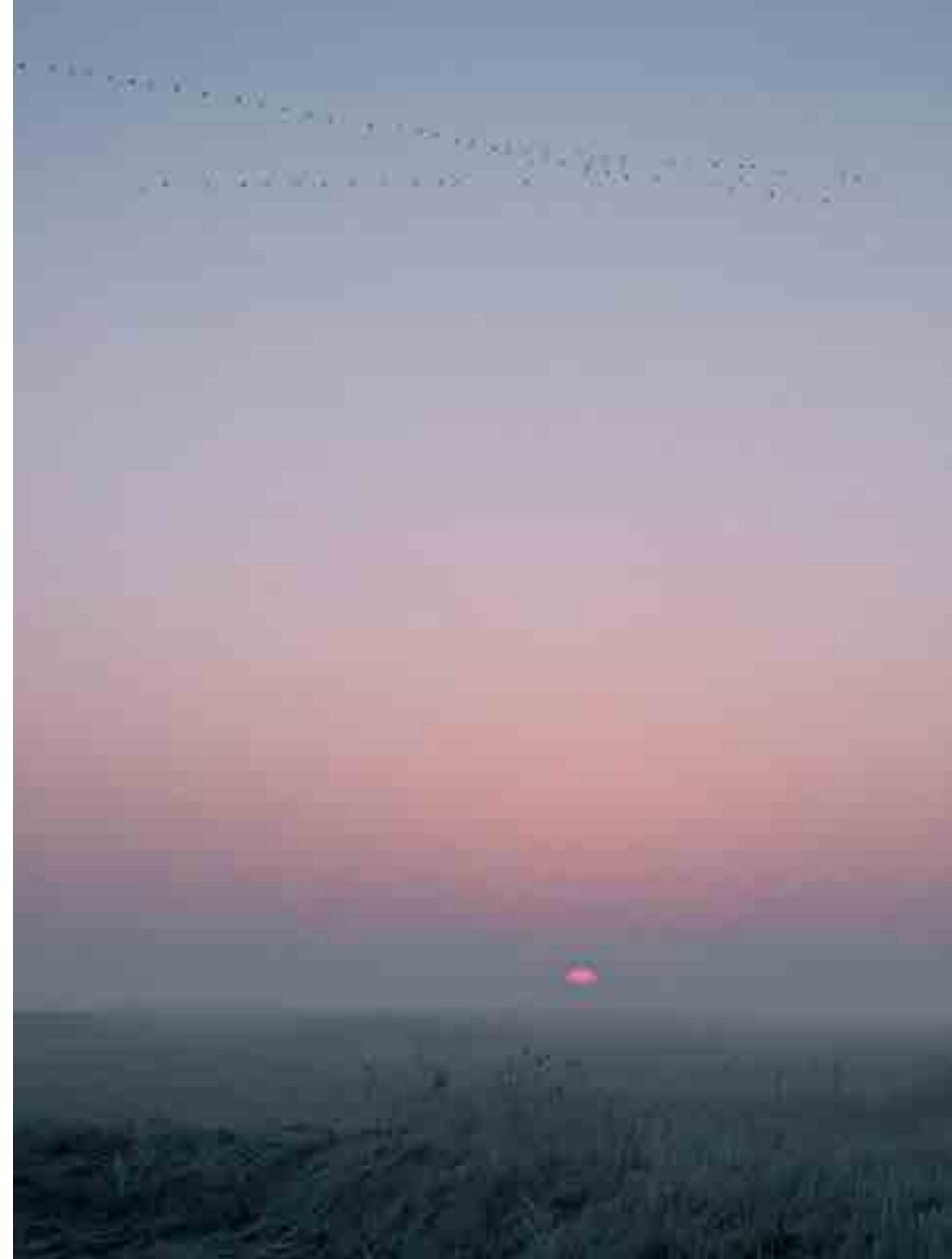
И ако красотата на тези птици не е достатъчна причина да съществуват, то има и други сериозни аргументи в тяхна полза. Опазвайки червеногушите гъски, ние ще спомогнем за съхранението на останалите езерни обитатели и на цялата екосистема.

Плодородната земя, чистите езера, богатството на природата, са най-големия дар, който хората от Приморска Добруджа имат.

Езерата Шабла и Дуранкулак притежават достатъчно потенциал, за да осигурят препитание и достоен живот на местните хора. Такава е и основната концепция на еко-туризма – съхранение на естествените дадености, осигуряващи устойчивото развитие, и запазване на малките населени места.

Ако допуснем замърсяването на езерните води, стрелбата по птиците, застрояването на езерните брегове, превръщането на дивата степ в голф игрища да продължи... резултатът ще е унищожение, а мишената остава само една.

Въпросът е: „СРЕЩУ КОГО НАТИСКАМЕ СПУСЪКА?“

Сдружение „ЗЕЛЕНИ БАЛКАНИ“

е създадено през 1988 г. с мисия да опазва природата на България и Балканския полуостров. Организацията има над 4000 членове. Централният офис е в Пловдив, а регионални представителства има в Стара Загора, София, Поморие и др.

Области на действие: подпомагане опазването и възстановяването на популациите на царския орел, червеногушата гъска, черния и белоглавия лешояд, белият щъркел, малкия кormоран, чаплите, прилепите и други редки и защитени видове в България; възстановяване и опазване на влажни зони; разширяване и укрепване на обхвата на защитените територии и подпомагане изграждането на европейската екологичната мрежа НАТУРА 2000 в България; „ex situ“ програма за рехабилитация, лечение и връщане в природата на пострадали диви животни в единствения в страната Спасителен център за диви животни; програма за реинтродукция на брадантия лешояд, белошипата ветрушка и ловния сокол в България; опазване, възстановяване и устойчиво управление на горите; подкрепа на реформите в българското природозащитно законодателство; насърчаване на природосъобразни стопански дейности; мобилизиране на потенциала на младите хора за опазване на дивата природа и околната среда, популяризиране на ценностите на доброволчеството; опазване и проучване на делфините в българската акватория на Черно море.

Нашата работа за червеногушата гъска

Работата на Зелени Балкани за червеногушата гъска е насочена, както към директно опазването на вида, така и на неговите зимни местообитания – местата за хранене и почивка. Целта е да се създаде „зона за сигурност“, където птиците могат да почиват и необезпокоявани да се хранят, без да бъдат изтребвани от браконieri и притеснявани от придвижването на хора и автомобили. За реализирането на тази цел е предприет новаторски за природозащитата в страната ни подход. Чрез закупуването от Зелени Балкани на земеделски имоти в района на Приморска Добруджа, които са от значение за изхранването на зимуващите птици се цели в дългосрочен план да се осигурят територии, в които птиците лесно да намират необходимата им храна и в същото време да не бъдат обезпокоявани и преследвани. Също така от изключителна важност е тези площи да продължат и за в бъдеще да се използват за производството на зърнено-житни култури, които са основната храна за зимуващите птици, а не да бъдат превърнати в голф игрища, полета за монтиране на ветрогенератори или фотоволтаични системи.

Резултати:

- с финансовата подкрепа на Фонда за Европейско природно наследство (EECONET Action Fund) и Фонд за действие „Европейска екологична мрежа“ (EURONATUR), Франкфуртското зоологическо дружество и Комитета против убийството на птици, в района на Приморска Добруджа са закупени над 100 ха земи за запазване на зимовните хабитати на вида;
- осъществява се мониторинг в района на водоемите и прилежащите им територии от значение за презимуването на червеногушите гъски;

- осъществяват се кампании насочени към Законодателството с цел предотвратяване на опасни за гъските практики, като промяна на сроковете и начина на ловуване;
- като част от програмата ни срещу браконьерството във влажните зони, са реализирани различни дейности за превенция на браконьерството – съвместни проверки с компетентните институции;
- като част от дейността на Спасителния център е осигурена материална база и експертна помощ за обезпечаване лечението и възстановяването на бедстващи червеногуши гъски. Всяка година в Центъра постъпват и биват рехабилитирани десетки гъски, лебеди, патици и други водолюбиви птици;
- издаден е плакат за опазване на червеногушата гъска, който се разпространява целево в районите, значими за опазването на вида.

Как мога да помогна?

- Като участвате в превенцията на браконьерството и сигнализирате за браконьерство и незаконен лов;
- Като разпространявате информационни материали за опазване на червеногушата гъска;
- Като изпращате ранени птици в Спасителния център за диви животни в Стара Загора;
- Като дарите средства за опазването на вида в страната. Повече информация за възможностите за дарение можете да намерите тук: <http://www.greenbalkans.org>

Контакти:

Централен офис – Пловдив

Пловдив 4004, ул. Скопие 1А, офис 9 и 10 тел: 032/626 977, факс: 032/635 921, e-mail: office@greenbalkans.org, narabadzhieva@greenbalkans.org, www.greenbalkans.org

Регионален офис – Стара Загора

Стара Загора 6000
ул. Стара Планина №9
(срещу сградата на Регионалната инспекция по околна среда и води и над Ветеринарна клиника „Феникс“)
Тел./Факс: 042/622 401, e-mail: officesz@greenbalkans.org

Спасителен Център за диви животни – Стара Загора

Центърът се намира във вътрешността на двора на Техникума по ветеринарна медицина – Ст. Загора срещу квартал „АПК“
тел./факс: 042/607 741, e-mail: wrbcs@greenbalkans.org, www.greenbalkans-wrbcs.org

Посетителски център на Поморийско езеро

Центърът се намира на южния бряг на Поморийско езеро до Музея на солта.
тел: 0885 108716, e-mail: syordanov@greenbalkans.org, www.greenbalkans.org/pomoriecenter/

